

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četril leta 20 din., mesečno 7 din.
 Sloven Jugošlavije: Celo leto 140 din. Inscipit ali ommala se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust.
 Upravništvo sprejema naročnine, inserate in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

78. številka.

Maribor, dne 7. julija 1924.

Letnik XVI.

Srbska obsodba Pašičeve politike.

Med radikali se vedno bolj množi število tistih, ki s Pašičevo politiko niso zadovoljni, marveč jo obsojajo kot nesrečo za stranko in celo državo. Duševni voditelj te struje je Stojan Protič, ki tudi po svoji smrti živi naprej v svojih idejah. Njegovi pristaši se organizirajo pod imenom: neodvisni radikali. Njihov začasni glavni odbor z vseučilišnim profesorjem dr. Arandjelovićem na čelu je za 13. julija sklical kongres (zemaljski zbor) radikalne stranke kot predpripravo izdal poseben proglas na radikale.

Ta proglas je zelo zanimiv, ker je najostrejša obsodba Pašičeve politike iz srbskih ust. Neodvisni radikali potrjujejo pritožbe Slovencev in Hrvatov zoper način, kako se je država uredila in kako se upravlja. Ta ureditev se je izvršila ne samo proti volji Hrvatov in Slovencev, marveč tudi proti danim obljubam in sklenjenim pogodbam. V prvi vrsti pride tukaj v poštev Krfska deklaracija, sklenjena mesca julija 1917 in podpisana od Nikole Pašiča kot predsednika vlade kraljevine Srbije in dr. Trumbića kot predstavnika Jugoslovanskega odbora.

O tej deklaraciji izjavljajo neodvisni radikali doslovo tole: »V Krfski deklaraciji je proglašena: slovesno sprejeta obojestranska obveza, da se bo za novo zajedniško državo ustava donesla brez nadglasanja sporazumno, s kvalificirano večino. Tukaj izjavimo, da ta obveza v Krfski deklaraciji morebiti ni mogla vezati ustavotvorne skupščine. Absolutno gotovo pa je ona vezala osebno g. Pašiča, ki je podpisal Krfsko deklaracijo. . . . S svojim podpisom na Krfski deklaraciji se je Pašič obvezal, da bo nova ustava donesena s kvalificirano večino. Ko pa se je med tem ustavotvorna skupščina sestala, je vlada Pašiča donesla svoj poslovnik, po katerem se nova ustava more sprejeti s polovico glasov plus eden edini glas, torej ne s kvalificirano, marveč s prosto, absolutno večino. S svojim položajem kot predsednik vlade za časa, ko se je delala ustava, se je Pašič moral v prvi vrsti potruditi za to, da se doseže sporazum. Kako malo volje je imel, da ozbiljno dela v tem pravcu, dokazuje navedena določba v poslovniku. Gazeč svoj podpis in svojo obvezo v Krfski deklaraciji, je Pašič pogazil vsako možnost za bratski sporazum. . . .

Pašič je priznal (v klubu radikalne stranke), da tudi sam uvidi, da je večina polovica plus 1 glas od skupnega broja slaba ter da bi se ustava, sprejeta s takšno večino ne mogla držati. Izjavil je, da ne misli donesti ustave s tako malo glasovi. On misli, da bo ustava dobila vsaj 250—260 glasov; ako pa se mu ne posreči, da dobi toliko glasov, bo dal ostavko, pa naj pride drug, ki bo dobil večji broj. Tako je Pašič pomirjeval svoj klub, ko se je razburil zoper ono določbo v poslovniku. Vendar tudi te besede, slovesno dane svojemu klubu, Pašič ni držal. Za Vidovdansko ustavo je od 419 poslancev glasovalo 223, in med njimi 14 poslancev Džemijeta, brez katerih bi ustava ostala v manjšini, a katere so od 8. ure predpoldne do dvanajste ure v ministrski sobi v narodni skupščini pritiskali, dokler jih niso nagnali, da glasujejo za ustavo. Rajni Stojan Protič je v enem izmed svojih člankov med drugim zapisal to-le o tem glasovanju za ustavo na Vidovdan: Ustava je sprejeta takšna, kakoršna je, z večino 13 glasov, v okolnostih zelo simptomatičnih in za avtoriteto ustave zelo neugodnih in škodljivih. Ustavo so rešili glasovi muslimanov iz južne Srbije zadnji čas, na dan glasanja, 28. junija, z zamudo nekoliko ur, ki so bile potrebne, da prepričajo muslimane, da je treba, da glasujejo za ustavo. . . .

Ali je ustava nespremenljiva? Proglas neodvisnih radikalov izjavlja: »Govori se, da moramo vidovdansko ustavo čuvati kakor svetinjo, ker je tukaj edino spas naše države. Ali je res tako? Poglejmo bližje, zakaj uprav — ni tako! Ustava je zakon. Kakšni zakoni morejo in morajo biti v kakšni ozbiljni državi? Kateri zakoni se edino in v vsaki državi morejo obdržati? — Očividno se v vsaki državi bodo obdržali ter se obdržujejo oni in takšni zakoni, koje hoče nesumljiva večina. Ako je večina kakšnemu zakonu protivna, postane takšen zakon mrtva črka na papirju. Vidovdanska ustava je zelo lep zgled za to. Čez nekaj dni pretečejo cela tri leta, odkar je bila ta ustava oglašana. Ves ta čas so vladali samo tvorci te ustave. Zakaj je do sedaj niso izvršili? Zakaj je niso mogli do zdaj upeljati v življenje? . . .

Je torej nepobitno, da je živi narod v državi glavni činitelj in da je volja večine, nesumljive večine, pri tem glavna moč, na kateri počiva in se obdržuje država. Pogrešana politika je vrgla danes radikalno stranko in Srbe v položaj manjšine v novi državi. . . .

Kateri je nesumljivi uspeh Pašičeve politike? Proglas odgovarja: »Samo eden nesumljivi rezultat je v tem času Pašič mogel doseči, in to je, da se je vse, kar ni Srb, zbralo v eno fronto proti Srbom. Tako smo se

torej razdelili na dva tabora: na eni strani so sami Srbi, in to ne vsi Srbi, na drugi pa vsi ostali. . . .

Ali je dovoljena politika sile? Neodvisni radikali v svojem proglasu tako-le sodijo: »Ko bi tudi bilo mogoče, bi vendar bilo veliko vprašanje: ali je potrebno in ali smemo mi Srbi voditi politiko sile napram vsem ostalim vejam in delom našega naroda? In ne samo to, nego istotako je veliko vprašanje: ali je dobro ter potrebno, ali smo mogli in smeli voditi politiko sile napram narodnim manjšinam? Politika sile se nikdar in nikjer ni končno dobro zvršila! Politiki sile kakor senca sledi zlom. Zato politika, ki jo je doslej vodil Pašič in ki jo hoče dalje voditi, ne more biti dobra, ker se naslanja samo na silo. . . .

Mesto sile je potrebna politika enakopravnosti in sporazuma. Proglas poudarja: »Če tudi so Srbi imeli levji del udeležbe v borbi za naše narodno oslobodenje, vendar oni radi tega ne morejo imeti v nobenem slučaju kakšnih izveznih pravic napram ostalim. Zasluge Srbov pripadajo zgodovini, da jih ona hvali. Vsi državljani pa moramo v državi biti enakopravni, ker brez popolne enakosti vobče ni prave države. Mnogi Srbi rekajo, da Hrvati in Slovenci nimajo ozbiljnega razloga, da so nezadovoljni, ker jim Srbi dajo to, kar dajejo sami sebi. Ta trditve s srbske strani bi se mogla osporiti zelo ozbiljno. Toda pustimo na strani izčrpnije razlaganje v tem pravcu, omenimo samo sledeče. Ako Srbi želijo in hočejo istinski sporazum s svojimi hrvatskimi in slovenskimi brati, ne morejo samo po svojem čustvu in svojem mišljenju presojuditi to, kar je dobro za Hrvate in Slovence. To morajo in morejo povedati sami Hrvati in Slovenci, potem pa moramo Srbi s svoje strani gledati, koliko jim moremo priti nasproti. . . .

Proti korupciji. Neodvisni radikali kličejo, v boj zoper korupcijo s temi resnobnimi in ostrimi besedami: »Razvijajoč staro radikalno zastavo istinitega slobodoumja, ustavnosti in parlamentarizma, pozivamo vse prave radikale in druge poštene državljane, ki želijo dobro tej državi, da vse sile zberemo in napremo v borbi proti zlu, ki nas davi. Radikali morajo danes rešiti i stranko i državo. Osební režim v stranki je dovedel do osebnega režima v državi; v čigar službo je tudi stranka vprežena. Kakor povsod pri osebnih režimih, tako tudi pri nas danes vlada ogromna korupcija. To je takšna korupcija, da poedini ministri, obtoženi za dejanja koristoljublja, ne smejo iti pred državno sodišče, marveč jih vodstvo za vsako ceno brani ter tako preprečuje, da državno sodišče ne more utrditi, da je obtoženi v resnici krivi ali ne. . . .

Proglas neodvisnih radikalov je dokaz, da se je tudi v srbskih radikalnih vrstah začelo svitati. In ko se bo zdanilo, bo izginil Pašič s svojim pogubnim režimom in odpeljal se bo pot za ustvaritev sporazuma in za tako ureditev in upravo države, ki bi zadovoljila tudi Slovence in Hrvate. . . .

Politične beležke.

Pred sestankom šefov opozicije. Politični krogi se zelo zanimajo za zadnjo avdijenco dn Korošca pri kralju na Bledu in za njegov sestanek s Pašičem. Ta sestanek je bil slučajen. Slučajno sta se srečala, ko je prišel dr. Korošec iz dvorca, Pašič pa šel noter. Razvil se je med obema takoj političen razgovor o »jaki roki« v Sloveniji. Pašič se je čudil, da se take stvari sploh dogajajo in je izjavil, da mu ni o tem nič znanega. Niti ni hotel vedeti o zaplembah listov, niti o zabranjevanju shodov, niti o omejevanju svobode govora na istih. Smatral je za umljivo, da se smejo pisati o vladni stvari, ki so zanjo neugodne in da se ministri morajo sami braniti, če so napadeni. Pozval je dr. Korošca, da vse to napiše in dokumentira, da se ne bi »oni« v Beogradu izvijali, da to ni resnica. Glede velikih županov je izjavil, da so ga samostojni demokratje prevarili, notranjega ministra Srskiča pa je opravičil, češ, da je še mlad. — V Beogradu so dr. Korošca časniki kar oblegali. Dopisniku »Obzora« je dr. Korošec izjavil sledeče: Prihodnjih 14 dni se bo skušalo, da se sedanje neparlamentarno stanje razčisti, ker je težavno za vse tri faktorje: za kralje, za opozicijsko večino in za vladno manjšino. Zato je potrebno, da ostane v Beogradu, kjer se bo stvar rešila. V Beograd je prišel iz lastnega nagiba in po razgovoru z Ljubo Davidovičem je bilo sklenjeno, da se skličejo vsi šefi opozicijskih strank za torek, ker je potrebno izmenjati misli. . . .

Sklepi odbora Davidovičevih demokratov. Pretečeni teden se je vršila v Beogradu seja ožjega glavnega odbora demokratske (Davidovičeve) stranke. Na tej seji so pretresali ves položaj, posebno pa nasilja na shodih opozicijskih strank. Sklenjeno je bilo, da se dvigne obtožba proti ministru Srskiču radi dogodkov s poslancem Šumenkovičem v obridskem okrožju. Dalje, da se dvigne obtožba proti velikemu županu, okrožnemu načelniku in policijskemu pisarju radi istih dogodkov. Govorilo se je tudi o organizaciji omladinskih društev s strani vladni strank in je bilo sklenjeno, da bodo de-

mokratki zahtevali, da se vse te organizacije razpuste, sicer se bodo organizirale protiorganizacije za obrambo, ker je dosedanje delovanje teh organizacij pokazalo, da so ustanovljene v svrhu izvrševanja nasilja nad opozicijskimi strankami. . . .

Državno poročevalsko službo imajo tuji. Glede uradne poročevalske službe za tu- in inozemstvo se je kar čez noč izvršila vse obsodbe vredna sprememba. Z začetkom tega mesca je prenehal namreč belgrajski Presburo s svojim delovanjem in vse svoje funkcije glede obveščanja javnosti o uradnih izjavah je prenesel na famozno francosko organizacijo »Avala«, za katero se skriva neka čudna francoska družba. S tem je tej družbi izročena uradna poročevalska služba. Ne glede na materijalno stran pa je treba pibiti politično važnost tega koraka: Mi kot nacionalna samostojna država smo s tem izročili najvažnejše funkcije tuji družbi in s tem pred vsem svetom dokumentirali lastno nezmožnost in obnem dokazali svojo odvisnost. Že takoj prvi dan se je to jasno pokazalo in v diplomatskih krogih je bil ta usoden korak predmet najživahnejših komentarjev. . . .

Po svetu.

Seipel zapustil bolnico. Dne 3. t. m. je zapustil avstrijski kancler dr. Seipel Wiedensko bolnico, kjer je ležal tri tedne. Kancler si je že tako opomogel, da se je odpeljal z avtomobilom v okrevališče Hütteldorf, kjer bo preživel dalje časa, dokler popolnoma ne okreva. — Pri njegovem odhodu iz bolnice je kanclerja pozdravila velika množica ljudstva. . . .

Ogrski parlament na počitnicah. Na seji parlamenta dne 3. t. m. je stavlil poslanec Mesko nenaden predlog, da naj se parlament odgodi do oktobra; cela zbornica je z veliko večino glasov ta predlog sprejela in poslanci so že odšli na počitnice. . . .

Položaj v Italiji dobro označuje rimski list »Osservatore Romano« s člankom pod naslovom »Pazimo na vzroke«. Pravi, da ostane po preosnovi kabineta še obsežno polje za delo; da se upostavi avtoriteta zakona nasproti vsem in za vse. To je bistveni pogoj, da se med vsemi državljani brez razlike obnovi rut enakih dolžnosti in enakih pravic, enake odgovornosti, brez moralnih in državljanskih privilegijev za kogarkoli. Brez tega je vsaka druga reforma nezadostna in brez tega se pomirjenje ne da doseči. Dolžni pa smo objektivno ugotoviti, nadaljuje list, da bi mogle in morale biti besede, zgledi in delo javnih oblasti in fašistovskih voditeljev boljši, občutljivejši za težko odgovornost, soglasnejši s ponovnimi in slovesnimi obljubami. Fašistični komunisti in fašistična glasila se še vedno poslužujejo agresivnih fraz, ki jih morejo mnogi razumeti kot dovoljenje, kot vzpodbudo, kot ukaz in iz katere se morejo roditi mnogi novi zločini. Kaznovanje zločincev ne zadostuje, treba nemudoma začeti s preventivnim delom. Dejanj v tem pravcu brezpogojno pričakuje dežela, ki si bo na tem temelju ustvarila končno sodbo. — Zaprti fašisti še vedno vse trdovratno tajijo. Dolgotrajno raziskovanje okolice in jezera Vico je ostalo brezuspešno. Trupla umorjenega poslanca Matteottija ne morejo najti. Sredi Rima ob belem dnevu je bil od fašistov napaden bivši socialistični poslanec Angelita. Ko je prišla policija, so fašisti zbežali. . . .

Nemško inozemsko posojilo. Angleško časopisje se še vedno živahno bavi z nemško noto ter naglašja, da bo po londonski konferenci mogoče Dawesov načrt v polnem obsegu uveljaviti. Po uvedbi kontrolne komisije bo prišel čas, da se bo mislilo na podelitev posojila Nemčiji, kakor ga predvideva Dawesov načrt. Posojilo v znesku 40 milijonov funtov bi dale Anglija in Amerika. . . .

Iz Slovenije.

Novi orjunske zločini. V zgodovini orjunske barbarizmov se beležijo novi zločini. V četrtek zvečer so na cesti v Viču ustavili delavca Juvana s klicem »Roke u vis«. Ko je delavec ves začuden postal ter ni sledil povelju, so ga začeli mikastiti in pretepati. Malo se je branil pa to ni zaleglo, ker je bilo sedem banditov proti — enemu izmučenemu delavcu, očetu 4 otrok. Orjunci so delavca zvezali, zavezali mu oči ter ga gnali seboj. V neki hiši so ga vlačili 4 stopnice navzdol in ko ni hotel poljubiti orjunskega znaka, so mu vtaknili eno roko v navijalnik, ga privili ter siromaku tako zmečkali tri prste. Delavca Juvana so mučili še na druge načine, da je bil od bolečin skoro čisto nezaveden. Prav zavedel se je še le, ko so ga prignali iz hiše ali kleti pod Rožnik nasproti strelišču, mu odvezali oči ter ga pustili. Ta orjunski zločin je natančna kopija italijansko-fašistovskih divjaštev. Nadalje je neki orjuncu opoldne sredi Ljubljane napadel odvetniškega kandidata g. dr. Lemeža. Zločinec je naskočil nanj po orjunske od zadej ter ga z udarcem v tilnik pobil na tla. Ko je dr. Lemež zopet vstal, je napadalec sredi ceste začel vpiti: »Orjuna skup!« — Dr. Lemež se je upaknil v neko vežo. . . .

O tem napadu piše orjunska in policajdemokratsko časopisje približno takole: Mučen prizor so gledali Ljubljanci, neki moški beži po glavnih ulicah, za njim pa drugi, ki ga tepe. Pozneje se je zvedelo, da je bil to dr. Lemež, znani komunistični voditelj. — Tega se pa po »Jutru« ne zve, kdo je bil divjaški napadalec. Taka pisava je popolnoma enaka italijansko-fašistovski. Fašisti pri vseh svojih zločinih vedno pišejo »nekdo, neki neznan storilec« itd. in nikdar ne mi, fašisti, orjunci.

Umazanost Trboveljske premogokopne družbe. Ze zadnjih smo omenili, kako Trboveljska premogokopna družba rajši meče cele vagone premoga v reko kot pa bi pustila, da imajo od tega drugi koristi. To dela družba v prvi vrsti radi tega, ker se boji konkurence iz vode polovljenega premoga. V »Narodnem dnevniku«, ki je prvi ožigosal to samopašnost in odurnost Trboveljske premogokopne družbe, se oglašuje sedaj gospod inženir Lavrenčič, ki razlaga, da se samo iz rudnikov Trbovlje, Zagorje in Hrastnik iz Save nalovi dnevno 150.000 kg premoga. Ker so se pa tudi drugod napravile vodostilne naprave, se lahko reče, da se dnevno nalovi iz vode do 30 vagonov premoga. To se precej pozna in ker Trboveljska premogokopna družba noče znižati cene svojega premoga, se rajši na vse pretege tožari, stroške za to si pa gotovo tudi krije z odiranjem že itak zelo slabo plačanih delavcev.

Iz naše strankine organizacije. G. Marko Krajnc je prevzel tajništvo SLS v Celju. Tajništvo SLS v Mariboru pa od 1. julija naprej vodi poslanec Franjo Zebot.

Požar v Kamnici. V noči od sobote na nedeljo je nenadoma izbruhnil ogenj v gospodarskem polopju Ivana Moškona, Kamnica št. 8. Ker je bilo poslopje nakrcano s senom in slamo, ga je plamen v hipu objel. Na mesto požara je prihitela kamniška požarna bramba, za njo pa mariborska z avtoturbinsko brizgalno. Požara ni bilo mogoče pogasiti, pač pa se je posrečilo rešiti hišo, ki stoji le nekaj metrov proč od zgoralega poslopja.

Mar li imamo še premalo okrajnih doklad? Da plačujejo posestniki še premalo okrajnih doklad, tega mnenja je najbrž prebivalstvo občin Bistrica in Ruše. Ob zadnjem deževnem naliwu so se namreč ljudje lotili s cepini ter krampi mosta na okrajni cesti Ruše in so ga hoteli razirgati. Namera se jim ni posrečila, ker je most preveč trdo zgrajen. Most bi bil skoro podlegel nepredvidnosti. Most so skušali porušiti radi tega, ker je voda radi naliva grozila s poplavo travnikov. Bolj pametno, nego trgati most, bi bilo, ako bi šli dotičniki k zgoraj omenjenima občinama in ju prisilili, da dasta potok očistiti in iztreti, kar se še ni zgodilo, odkar se je začela vojna. Treba pa omeniti, da pobirata občini vsako leto doklade za čiščenje potoka, a v resnici pa se ne stori nič.

Čisto se ga vendar ne sme oguliti. Občina Limbuš pri Mariboru je poslala gradbeno sekcijo, naj regulira strugo potoka, ki teče skozi Limbuš. Gradbeno sekcija je prošnji ugodila ter pričela z delom. Za obzidavo reguliranega potoka se rabijo večje količine kamnja in v to svrhu je ponudil posestnik Bandič svoj kamenolom, a je prvotno zahteval za kamenje nekoliko previsoko ceno. Nato so Bandiču enostavno, brez njegovega dovoljenja kamenolom rekvirirali in mu obljubili za en kubični meter kamnja 10 D. Od teh 10 D pa mora Bandič plačati te-le davke: 1 procent poslovnega, 1 procent konzumnega davka, pol procenta takse za račun, v celem 2 in pol procenta. Kamenje bodo zmerili tedaj, ko bo položeno v zid in celo delo gotovo. Omenjeni slučaj je čisto protipostavna rekvizicija imetja, kakršne smo bili vajeni za časa vojne, a sedaj smo se teh nasilnosti že odvadili.

V Ljutomerskem okraju so bile naše kandidatne liste izvoljene brez volitev v teh le občinah in izvoljeni za župane odlični pristaši SLS: Na Cvenu Franc Slavič, v Grlovi Martin Makovec, na Kamensčaku Franc Ivanjšič, v Kristancih Franc Belec, v Lukavcih Matija Vau-potič, v Stročji vasi Jožef Akerman, Radoslavcih Franc Zmazek in v Starinovi vasi Jakob Stuhec. Čestitamo!

Zbori zaupnikov SLS so se vršili dne 6. julija v Ljutomeru, Sv. Križu, Gor. Radgoni in Ivanjcih. Poročala sta narodni poslanec Zebot in tajnik Krajnc.

Prezgodnje »Taborovo« veselje. »Tabor« je poročal, da je za župana v Starinovivasi pri Ljutomeru izvoljen »demokrat« g. Filipič. Listič se je hudo vrezal. Prvič ni res, da bil g. Filipič demokrat; on bi šel vsakega tožiti, ki bi ga nazival demokrat. Drugič pa v Starinovivasi ni župan Filipič, temveč naš pristaš, gospod Jakob Stuhec.

Občinske volitve bodo tudi v slovenjgraškem, odnosno šoštanjem okraju izpadle za Slovensko ljudsko stranko naravnost sijajno. Tako nam poročajo, da je v celi vrsti občin bila vložena samo lista SLS, na primer smartno ob Paki, St. Florjan, St. Andraž itd. Nasprotno pa se tresejo županski stolčki demokratskim Pribičevičevcem in samostojnežem. V nevarnosti je, kakor pravijo, stolček g. notarja Marinčeka v mestu Šoštanj in stolček samostojneža Ročnika v Topolšici. Smo radovedni, če bodo demokratska glasila kot je »Jutro«, »Tabor«, »Nova Doba«, »Domovina« itd. vkljub temu še vedno pisala o zmagi naprednjakov. Kaj mislite gosp. urednik?!

Novice iz Smartna ob Paki. Dne 1. t. m. imeli smo nad vse veličasten sprejem našega novega vladike, knezoškofa g. dr. A. Karlina; drugi dan pa je nad 200 otrok sprejel sv. birno. Posamezne vasi so naravnost tek-movale, katera bi prevzvišenemu priredila veličastnejši sprejem, dokaz, da je ljudstvo vkljub napadom od strani nasprotnikov katoliške vere isti še vedno udano in naklonjeno in da je vse prizadevanje protiverskih čas-nikov, odrgati spoštovanje do našega nadpastirja in duhovnikov zastoj. — Volitve v občinsko zastopstvo, katere bi se morale vršiti pri nas, kakor se je že poro-

čalo, dne 10. avgusta, se ne bodo vršile, ker je bila vložena samo lista SLS. Tako bo imela za naprej naša stranka v občinskem odboru 17 zastopnikov, dočim jih je imela do sedaj samo 11. Pravijo, da se nekateri Pribičevičevci vsled tega jezijo, pa jim vsa jeza sedaj nič ne pomaga. Svetujemo jim, da naj bodo le potolaženi, so si vsaj blamažo prihranili, katero bi gotovo doživeli, če bi se volitve vršile.

Poplave v Sloveniji. Zadnje dni je nastala vsled ne-prestanega deževja v Ribniški dolini na Kranjskem velika poplava. Napravila je precej škode na poljih, ker je uničeno žito, krompir in drugi pridelki. Tudi cerkniško jezero se je nenadoma napolnilo z vodo, dasi je bilo pred 14 dnevi še popolnoma suho.

Uredniška izjava. Z ozirom na »Taborov« članek »Slovenska značajnost« od Sv. Trojice izjavlja uredništvo, da nadučitelj g. Ciril Vobič še nikdar ni pisal v »Stražo«, ter tudi drugače ni v nobeni zvezi s predmetno zadevo.

Onevne novice.

Internacionalni novinarski kongres. Početkom tega meseca se vrši v Londonu mednarodna novinarska konferenca. Konferenca se udeleži tudi Jugoslovansko novinarsko združenje po svojih delegatih dr. Ljubi Popoviču, glavnem uredniku »Vremena« ter Joci Tamoviču, glavnem uredniku »Politike« in predsedniku beograjskega JNU.

Sabor starokatolikov v Zagrebu. S posebnim kraljevim ukazom od 10. junija je bil imenovan za škofa hrvatskih starokatolikov (reformistov) Marko Kalogjera. Ta novi škof je sklical 29. m. m. v Zagreb sabor hrvatske starokatoliške cerkve. Sabor je začel s slovesno službo božjo, pri kateri je govoril škof, ki je slikal zbranim jeruzalemski zbor apostolov kot vzor vseh saborov in opisal duha, ki mora prevečati vse cerkvene zakone. Saboru je predsedoval brat škofov ob navzočnosti 40 delegatov starokatoliških župnij in organizacij iz Hrvat ske. O dosedanem delovanju starokatoliške cerkve je poročal brat g. A. Donkovič. Sabor je bil zadovoljen in vesel nad dosedanjim delom ter uspehi. O ženičenem vprašanju referiral brat g. dr. D. Tomac. Sabor se je izrekel za ločitev zakona, a to le v slučajih, ki so izrazito navedeni v sv. pismu. O tej priliki je bilo imenovano cerkveno ženično sodišče. O prispevku je poročal brat g. dr. A. Semper. Tozadevno je bilo sklenjeno, da mora prispevati vsak vernik k verskemu skladu in to v tej višini, kakor se je dogovoril s župnijskim svetom. O poduku verouka je poročal brat g. J. Luka-tič. Sabor je sklenil, da podučuje verouk duhovnik, a pri tem poduku mu lahko pomagajo in ga podpirajo pobožni laiki; za šole se mora takoj izdelati učni načrt. Zadnja točka dnevnega reda: eventualnosti — vsebuje več predlogov glede notranje ureditve starokatoliške cerkve na Hrvatskem.

Aretacije komunistov. Beograjska policija je izvršila preiskavo v stanovanjih nekaterih komunistov in v redakciji »Radnika«. Ob tej priliki je bilo aretiranih nekoliko komunistov, pri katerih so zasledili razno propagandno literaturo in letake. V Novem Sadu pa je bilo aretirana služkinja Margita Gabrič, doma iz Subotice, katero dolže, da je špijirala za razne komunistične teroristične organizacije.

Kje vladata pri nas največji nered in kaos? Na to vprašanje lahko z vso gotovostjo odgovorimo, da ravno pri ministrstvu za socialno politiko in sicer pri invalidskem oddelku. Pri invalidskem oddelku še do danes ne znajo, koliko in kake invalide da imamo. Koliko invalidov je bilo reduciranih pri zadnjem nadpregledu, tega ne zna niko, najmanj pa invalidski oddelek pri ministrstvu za socialno politiko. Vsi obeti finančnega ministra o povišanju invalidskih doklad so prazni, ker dokler pri invalidskem oddelku ne bodo imeli natančne statistike o invalidih, se tudi ne morejo odločiti: komu in kako se naj zvišajo invalidne podpore. Pri nas je že pač žalobno tako, da se morajo največje in najnujnejše od pomoči potrebni in to so bolniki in invalidi nadalje mazati z mazilom potrpežljivosti in čakati na od-pomoč še bogzna kako dolgo.

Blairova grupa ponuja posojilo. Našega zunanjega ministra so posetili zastopniki Blairove grupe ter izjavili, da bi grupa bila pripravljena, izplačati še zaostanek posojila, v znesku 85 milijonov dolarjev.

Radio v Subotici. Nekateri subotički podjetniki so se obrnili s prošnjo na ministra pošte in telegrafa, da se jim dovoli zgraditi v Subotici močno radiotelefonsko postajo. Njihova prošnja je bila odbita z motivacijo, da je Subotica obmejno mesto.

Nova razprava proti Čarugovcem. Osješkemu držav nemu pravdnistvu je bilo po obsodbi Čaruge in tovarišev na novo prijavljenih 15 slučajev in sicer 8 razbojstev, 5 roparskih umorov in 1 uboj, o kojih je državni pravdnik mneja, da gredo na rovaš Čarugove bande. Predlagal je preiskovalnemu sodniku, da naj se še raz-

piše nova razprava, da bi Čaruga te, dosedaj skrivnostne zločine pojasnil. Razprava se bo začela najbrž početkom prihodnjega tedna. Glavni namen razprave bo, da dožene, jeli obstoja poleg Čarugove bande še kaka druga razbojniška družina, ki je ropala in morila v imenu Čaruge. Zločini so bili tako kasno prijavljeni radi strahu prebivalstva, ki se je opogumilo še le sedaj, ko je zvedelo, da bo Čaruga obešen.

Koliko stane državo Čarugov proces? Proces Jove Čaruge in tovarišev stane državo 460 tisoč kron. V to svolo so uračunani izdatki za komisije, ekshumacije, za priče, nabavo novih okovov itd. Ako se bo vršila, kakor poročamo na drugem mestu, še ena razprava proti Čarugi in njegovi bandi, bodo znašali državni stroški še enkrat 460 tisoč kron.

Razpis na glavo. Po južnih krajih je vse polno razbojnikov, hajdukov ali odmetnikov in oblast razpisuje velike svote na žive ali mrtve glave teh zločincev in beguncev. To je na vsak način najzadnje sredstvo pri zasledovanju zločincev, a ker je javna varnost na tako slabih nogah, se razpisom na hajduške glave mogoče v mnogih slučajih ni dalo izogniti. Denar pa mika in vleče ter v mnogih slučajih zapeljuje k zločinom in tako tudi razpisi na hajduške glave pomnožujejo zločine. Okrog Uzić v Srbiji je dolgo razsajal hajduk Vlastimir Lučić in končno je prišla njegova glava na ceno 50.000 D. Nekega dne se javi žandarjem 18letni hajdukov brat ter pravi, da ve za svojega razbojniškega brata in da ga hoče izdati za 50 tisoč. Žandarji pravijo: dobro, mislijo pa, kako bi si sami razdelili teh 50 tisoč. No, čez nekaj časa brat zopet pride ter naznači, da gre brata izvabiti iz hoste, mu žandarji skrivaj sledijo in ko se brata na skrivaj sestaneta, ubijejo iz zasede: ba, potem pa napravijo poročilo, kako so po hudem boju ubili hajduka in njegovega brata ter prosijo za razpisano nagrado. Stvar se je pa zvedela in žandarji so danes najbrž med hajduki.

Nogavica odkrila zločin. Seljak Radoje Kojič iz Kraljevega na Hrvatskem je čistil svoje dvorišče. Nankrat je opazil, da v kotu pri plotu štrli iz zemlje nogavica. Hotel jo je izvleči, kar pa ni šlo tako lahko in še le s hudim naporom se mu je posrečilo izvleči nogavico in v njegov največji strah tudi kos napol gnile človeške noge. Takoj je svoje odkritje javil orožnikom, ki so izkopali truplo moža, v katerem so prepoznali nekoga že par mesecv pogrešanega železniškega delavca. Umorjen je bil s kuhinjskim nožem ter zakopan ponoči skrivaj na prostranem dvorišču kmeta Kojiča. Zločinci dosedaj še niso odkriti.

Med uradniki v južni Srbiji. Udeleženju uprave v javnem življenju primerni so tudi odnošaji med samimi upravnimi organi v južni Srbiji. Beograjska »Pravda« prinaša ta-le zanimivi primer: »Te dni je hotel veliki župan bitoljski, ki se je uračun mudil v Resni, telefonirati v Ohrid iz pisarne okrožnega načelnika v Presbi. Okrožni načelnik presbanski pa že dolgo ni poravnal svojega računa na telefonskem uradu in zato telefonski uradnik ni hotel vzpostaviti zveze z Ohridom niti za velikega župana, sklicujoč se na naredbo poštneega ministrstva št. 26539 z dne 18. aprila t. l. Nato je poslal veliki župan žandarje na telefonski urad z nalogom, naj službujočega uradnika odpeljejo v zapor. Žandarji so povelje izvršili in odpeljali uradnika kot navadnega zločinca v ječo. Nato se je poštni ravnatelj obrnil na poštno ministristvo s prošnjo za odpomoč, sicer mu bo vse osobe ušlo.

Po šestih letih odkrit uboj. Pred šestimi leti so našli v Bačkem selu Kovilj mrtvega ruskega ujetnika Borisa Aleksejeva. Zdravniki so tedaj ugotovili, da je Rusna smrtno zadela kap. Sedaj po preteku 6 let pa je ugotovila žandarmerija, da je ruskega ujetnika radi ljubosumnosti zadavil seljak Jurij Gloc, ki je že pod ključem.

Obupno stanje vinogradnikov v Dalmaciji. Samo severna Dalmacija ima 120 tisoč hektov neprodanega lanskega vina. Šibeniška občina hrani v sodih lanskega vinskega pridelka 45 tisoč hektov. Dalmatinski vinogradniki so v bridki zavesti, da ogromnih vinskih količin nikakor ne bodo prodali do nove trgatve. Kako bo s shranitvijo novega vina, zna sam Bog, ker Dalmatinci si ne bodo mogli nabaviti novih sodov, a v starih je še lansko vino. V najbolj zagonetni vinski krizi so vinorodne občine od Krka do Splita, občine v Vrbniku, Baški, Krku, na Rabu, Pagu itd.

Začetek žetve v Banatu. V okolici Vršaca in Pančeva v Vojvodini se je žetev že pričela. Dosedanji rezultati kažejo, da bo letos kvantiteta večja od prejšnjega leta, razmeroma pa kvaliteta slabša. Na 100 kg bo približno 76 kg pšenice. Mnogo žita je prodanega že v klasju, dobavilo se bo pa na jesen po mlatvi. Cena za 100 kg je taki pšenici 240—260 D. Zelo lepo kaže v teh krajih koruza, ki se dobro razvija. Kmetje bodo z žetvijo zadovoljni, slabo pa kažejo vinogradi, kjer bo peronospora uničila skoro ves pridelek.

Odkritje novega bakrenega rudnika. Na Čelebiću blizu Foče v Bosni je odkril neki Jakob Popadič sledo-ve starega rudnika. Po natančnejši preiskavi je dognal,

Schicht

Schicht-ovo milo z znamko „Jelen“

varuje Vaše drago perilo. Pri nakupu pazite na ime „Schicht“ in na znamko „Jelen“!

Pravo

da rudnik izvira še iz predturških časov ter je izredno bogat na bakru.

Uvedba agrarne carine v Čehoslovaški in naš izvoz. Agrarna stranka na Čehoslovaškem je zahtevala uvedbo nove carine na razne poljske pridelke in vlada namerava tej zahtevi ugoditi. To bi bil hud udarec za našo izvozno trgovino, ker bi se onemogočil izvoz našega žita in mesa na Čehoslovaško. Naše oblasti bi morale s primerno pogodbo pravčasno to preprečiti, ker tudi mi lahko češko trgovino z uvedbo uvozne carine znatno prizadenemo. Znano je, da mi čimdalje več uvažamo iz Čehoslovaške.

Najboljše sredstvo proti kurjim očesom, žuljem in bradavicam je že 35 let v prometu se nahajajoča mast pod imenom »Clavén«. Dobiva se v lekarnah in drogerijah. V Mariboru skladišče: Lekarna Sirak. Centrala: Mr. M. Hrnjak, Sisak (Hrvatsko). 374

Mladinski dnevi v Mariboru.

Mladinski dnevi. Pripravljalni odbori za mladinske dneve naj določijo zaupnike po vseh vaseh, ki imajo nalogo pojasnjevati namen mladinskih dnevov in agitacijo za udeležbo.

Prijavne pole. Župnijski uradi bodo dobili izkaznice za mladinske dneve, ki jih bodo razprodajali. — Župni uradi tudi naj vse udeležence vpišejo v prijavne pole in nam jih ipolnjene vrnejo.

Godbe. Na fantovskem dnevu bodo sodelovale poleg godbe kat. omladine še druge godbe.

Maturantom 1914! Maturanti mariborske gimnazije obhajajo 10letnico mature dne 10. t. m. pri Črnem orlu ob 18. uri. Vabimo one, ki so položili izpit julija 1914. Goršič, Maribor, Gosposka ulica 50.

Iz Maribora.

MARIBORSKI OBČINSKI SVET.

Maribor, 4. julija.

Tudi danes se je zbralo dovoljno število občinskih svetnikov še le ob 8. uri, mesto ob sedmih.

Župan Grčar poroča, da se pelje dne 14. julija skozi Maribor skupina oficirjev iz Poljske. Občinski svet sklone na župana predlog, da se oficirje, ki ostanejo samo eno uro v Mariboru, pogosti od strani mestne občine. V sprejemni odbor je bil poleg župana izvoljen prof. Rostohar.

Za novo palačo, ki jo hoče zgraditi penzijski zavod in delavska zavarovalnica, odstopi občina eno najlepših stavbišč (5 parcel) na voglu Kralja Petra trgu v Magdalenskem predmestju. Cena 100 D za kv. meter. Pogoji: leta 1926 mora zavod zgraditi prvi del projekta, nato pa vsako leto druge dele.

Občinski svetnik Zebot vpraša na to župana: kedaj bodo razpisane občinske volitve za mesto Maribor? Župan je namreč v zadnji seji uradno javil, da ga je veliki župan obvestil, da se bodo občinske volitve vošile dne 21. septembra 1924. Ker 25. julija poteče funkcij-ska doba sedanjemu županu in občinskemu svetu, bi bilo treba že volitve razpisati. Interpelant se čudi, zakaj se volitve tako zavlačujejo. Kdo je tisti tajni element, ki se boji volitve? V imenu kluba SLS zahteva, da se takoj začne s pripravami za nove volitve. Veliki župan mora dano besedo držati. Ogromna večina mariborskega prebivalstva hoče volitve za občinski svet in odklanja vsako zavlačevanje. Župan odgovori, da mu je veliki župan Pirkmajer pred zadnjo sejo občinskega sveta sicer ustmeno naznanil, da bodo volitve dne 21. septembra, a od tega časa ni ne duha ne sluha o razpisu. Ker ima Maribor svoj lastni obč. statut, tudi ni jasno, kdo bo razpisal volitve, ali župan, ali veliki župan, ali okrajni glavar. (Veselost!)

Hišni posestniki Skublej, Copic, Šoštaric in okrajno glavarstvo prosijo, da se jim odpiše vodarina za večjo uporabo vode, ki je nastala vsled razpoke podzemskih cevi. Prošnja je bila odbita, a izjemoma se znižajo tirjatve, ki znašajo 5000—8000 D, na eno tretjino. Zebot zahteva, naj bodo enake ugodnosti deležni vsi hišni posestniki, kateri same ne zakrivijo razpok vodovodnih cevi. Tekom razprave se je dognalo, da je železniška uprava brez dovoljenja občine dala napraviti nove hidrante, ne da bi o tem obvestila magistrat. O tem bo še treba govoriti. Ravnatelj Centralne banke g. Ivan Kočvar prosi za sprejem v domovinsko zvezo. Ker se ne biva dovoljno število let v Mariboru, mora plačati za sprejem 1000 D v sklad za obč. reveže.

Referent g. Podlesnik referira za gradbeni odsek. Posestnik Vidensek mora plačati 5000 D obč. davka na vrednost in prirastek. Rekurz posestnika Plahute radi greznice se odbije. Podžupan Druzovič (soc.) predlaga, da se vse hišne posestnike, ki greznice prav ne popravljajo, kaznuje. Zgradb. hleva Franca Vodenika se vzame provizorično na znanje. Odkloni se prošnja trgovca Berdajsa, da bi v gradu zgradil konjski hlev.

Dalja debata se je razvila glede rekurza lastnikov »Grajske kleti« Schlachta in Valjak. Hotela sta »Trg Svo bode« pred gradom uporabiti za nov gostilniški vrt. — Mestni svet in občinski svet sta že v ponovnih sejah prošnjo odklonila. Demokrati — posebno dr. Mulej — so se silno potegovali za to, da se rekurz ugodni. Župan poroča, da je na tem trgu intabulirana služnostna pravica, da se sme Trg svobode (prej Sofienplatz) uporabljati samo za tržne namene (Marktzwacken). Tako je določil grof Brandis, ko je daroval trg mestni občini. Obč. svetnik Zebot predlaga, da se rekurzu ne ugodni, iz naslednjih razlogov: Za nov gostilniški vrt ni nobene potrebe, ker je prostorov za zapravljanje in pi-

jančevanje v Mariboru itak dovolj. Nadalje je Trg svobode že od starih časov sem določen za prostor, kjer kmetje prodajajo seno in slamo, obrtniki pa suho robo. Če se ta trg da v najem, je nemogoče tržišče za seno. Udarilo bi se s tem ne samo kmete, ampak tudi Mariborčane-obrtnike. Cela vrsta malih obrtnikov ki imajo svoje obrtne lokale poleg tržišča za seno, bi z ustanovitvijo gostilniškega vrta bila ugonobljena. Za odklonitev govorita tudi podžupan Druzovič (soc.) in Dekleva (nar. soc.). Pri glasovanju je prodril Zebotov predlog z 19 proti 5 (JDS) glasom.

Podžupan Druzovič poroča o prošnjah za podpore. Za študijsko šolsko knjižnico se daruje 500 D, za šolsko razstavo 1000 D. Narodnem gledališču se dovoli na račun mestne blagajne napraviti zasilne razsvetljave (6000—7000 D). Šolskim vodjem dovoli obč. svet administrativno vodstveno nagrado 100 D mesečno. Nato se odobri prodaja cele vrste stavbenih parcel v Magdalenskem predmestju v svrhu takojšnje zgradbe stanovanjskih hiš.

Komanda mesta in vojni okrug sta se brez dovoljenja občine vselila v lokale, ki so last mestne občine v bližini meljske vojašnice. Obč. svet energično protestira proti takemu postopanju vojaške oblasti.

Za nadštevilne delavce v plinarni se dovoli kredit 16.000 D.

Cena ledu v mestni klavnici se je za domače mesarje znižala od 8 na 6 D 50 para kos. Izvoznicarji plačajo 10 D.

V tajni seji se odobri nakup Kiffmannove hiše za 900.000 D. Milostna prošnja tržnega nadzornika Hinterlechnerja se je odstopila odseku. Prihodnja seja v petek zvečer.

SLUČAJ ZEMLJIČ. — SODIŠČE NAJ SE IZJAVI!

Iz občinstva smo bili opozorjeni in smo poročali, da je bivši učitelj Zemljic, ki je ubil nedolžnega človeka, na svobodi in da se z njim ne postopa ne kot z zločincem in ne kot z nevarnim blaznežem, ko je vendar izključeno, da ne bi bil ne eno in ne drugo. V našem uredništvu se je zglasila njegova mati. Stari ženi ne zamerimo, da ne razume, da mora biti pravica za vse enaka. Druga je pa z odgovorom, ki ga je nekdo Zemljičevi ženi Tereziji sestavil v »Taboru«. Ta »odgovor« je izbruh prostaških psovk in podpisati so dali nerazodno žensko pač radi tega, ker sami ne morejo zastopati tolike gorostasnosti v protizakonitem oziru.

V »odgovoru« se najprej navaja, da je sodišče na pritisk »Stražine« ogabne gonje oddalo Zemljica v blaznico. — Za gotovo pričakujemo, da sodišče na to odgovori. — Nadalje se naznanja, da je žena vzela moža po reverzu domov, ko je enkrat kazal vse znake duševne normalnosti. — Vprašamo: kdo je to dovolil in zakaj iščejo Zemljica žandarji, če je vse tako v redu? — Nadalje se nam napoveduje od strani Zemljica dokaz, da je med »umorom« in »nesrečo« velika razlika. Vprašamo: Zakaj ni Zemljic to dokazal, ko je bil v preiskovalnem zaporu, zakaj ni začel dokazovati, ko so se vrtni »vsi znaki duševne normalnosti«, zakaj še sedaj ne dokazuje in zakaj bi se še sedaj tiho skrival, če ne bi bili opozorili, da spadajo ubijalec ali pa nevarni blazneži na varno! Od sodnije pa gotovo pričakujemo pojasnilo: **Ali je dopustno in kdo daje dovoljenja prostega odlaganja odgovornosti za krivična dela.** — Prepričani smo sicer, da tega ni, če bi pa proti pričakovanju in proti vsem normam človeške družbe le bilo, smo pa vendar upravičeni zahtevati pojasnilo, da se take ugodnosti lahko tudi drugi poslužijo.

Opozorjamo, da je danes ob 8. uri zvečer koncert bosanskih dijakov v kazinski dvorani ter priporočamo obisk prijateljem lepega petja in posebej še divnih bosanskih sevdalink.

Ta goljufija se jim bo presneto ponesrečila. Kakor smo že poročali, je izdala mariborska radikalija prvo številko radikalnega tednika »Narodni Gospodar«. Prihili smo koj po izdaji lista dejstvo: radikalni so glavo za svoj list enostavno ukradli »Slov. Gospodarju« samo s tem namenom, da bi že po zunanji obliki in koj na prvi pogled varali kmetstvo javnost. Na to radikalno nepoštenost smo opozorili naše kmetstvo ljudstvo in ga pozvali, naj vrne poslano in usiljeno mu radikalno slepilo. Cele gore na kmete razposlanega »Narodnega Gospodarja« je že priromalo nazaj na upravništvo. Pomotoma je pošta poslala veliko iztisov tega lista na upravništvo »Slov. Gospodarja«, ker imata lista na prvi pogled isto glavo, a koliko ga je še le prirajžalo na pravi naslov. Gospoda krog »Narodnega Gospodarja«, že vrnitev prve številke vam pove dovolj glasno, da z nepoštenostjo, goljufijo širite pri nas po kmetih srbsko stran ko, se odslej ni obneslo in se tudi ne bo, četudi boste metali milijone denarja, kojega pošilja srbska radikalija iz raznih dispozicijskih fondov. Pri našem podeljskem ljudstvu se dosežejo uspehi samo s poštnim, odkritim delom in potom slovenske, ne pa srbske stranke.

Diši po korupciji. Od uglednih mariborskih kleparskih mojstrov smo prejeli: V najkrajšem času se bo začela na novo barvati streha zvonika stolne cerkve. — Mestni stavbeni urad bi bil moral to delo razpisati, da bi bili lahko vsi kleparski mojstri stavili svoje ponudbe ter predložili proračune, delo pa bi se bilo oddalo najcenejši in najbolj solidni ponudbi. O razpisu ravnokar omenjenega dela pa niso nekateri mojstri prav nič zvedeli, pač pa je javna tajnost, da se bo to delo bolj tako pod roko oddalo kleparskemu mojstru, ki je demokrat. Cela zadeva močno diši po korupciji in stavbeni urad bi se takih nepravilnosti, ki so po balkansko pobarvane, ne smel dovoliti, ako hoče veljati kot za vse nepristranski urad.

Javno vprašanje iz upravičene radovednosti. Prebivalci, ki stanujejo na Pristanu, se vprašujejo: Kje je v Mariboru javno mestno kopališče? Ali ob Pristanu, takozvanem »Lendplatzu« ali ob Bregu? Kje je policija, ki sicer vse vidi, a v tem slučaju pa nič. Ob Pristanu je sedaj vse polno kopalcev obeh spolov, a varnostni organi se niti ne zmenijo ne, da bi napravili v tem oziru red in odgnali kopalce v zato odločeno ter ograjeno mesto.

Uho so mu odgrizli. Vroč včerajšnje nedelje so hladili z obilno pijačo zidar Moušek Ivan in njegovi tovariši tam nekje za kadetnico. Zeja pa jih je predalet zapeljala, vino jim je stopilo v glavo in nastal je med njimi vseobči pretep. Konec vsega je bil, da je v vročem boju odgriznil neki zidar Moušku uho. Ranjenec je pritekkel ves krvav na rešilno postajo, kjer so mu rano obezeli.

Ljudsko gibanje v Mariboru in okolici. V prvi polovici tega leta je bilo v Mariboru rojenih 238 otrok, 208 oseb je umrlo in porok je bilo pa 177 in sicer je bilo v Stolni cerkvi krščenih 94 otrok, to je 42 moškega, 52 pa ženskega spola, umrlo jih pa je 32 oseb moškega, 37 pa ženskega spola, porok je bilo tu 39. V franciškanski cerkvi je bilo krščenih 128 otrok, to je 68 moškega spola; v tej župniji je umrlo 80 oseb in sicer 44 moških, 36 pa ženskih, porok pa je bilo 76. V Magdalenski cerkvi je bilo krščenih 223 otrok in sicer 112 moškega, 111 pa ženskega spola; razven tega je bilo tu 23 otrok to je 16 moškega in 7 ženskega spola mrtvo rojenih; v tej župniji je umrlo 220 oseb in sicer 122 moških in 98 ženskih, porok je pa bilo 62. Vzrok, da je bilo toliko mrtvorojenih, bo bržkone slaba prehrana mater. Stanovanjska beda pa je vzrok, da ni bilo mnogo porok. —

Državna borza dela v Mariboru. Pri tej borzi dela je bilo od 29. junija do 5. julija t. l. 151 prostih mest prijavljenih, 183 oseb je iskalo dela, v 44 slučajih se je izvršilo posredovanje in 9 oseb je odpotovalo, od 1. januarja pa do 5. julija je bilo 4235 prostih mest prijavljenih, 5613 je iskalo dela, v 2073 slučajih je borza posredovala in 1139 oseb je odpotovalo.

Izobraževalno društvo v Lajtersbergu priredi dne 13. julija ob 3. uri vrtno veselico na Koških pri gospodu Požauko. Na sporedu je ameriški zapor, šaljiva pošta, prodaja cvetic in znakov. Preskrbljeno je tudi za suho grlo in lačen želodec. Vabimo vse člane in vse prijatelje društva. Licitiran bo sodček vina. Od tega je čisti dobiček namenjen za revne otroke. K obilni udeležbi vabi odbor.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

26

Zakoprnel je po njej, planil bi k njej, branil jo s svojim lastnim telesom. Z vso silo se je premagoval, da ni skočil v Tinvilla in ga udaril s pestjo po lažnjivih ustih, ki so se drznile skruniti njeno čistost in nedolžnost z najogabnejšimi očitki.

Pa miren je moral biti, če ji je hotel pomagati!

Huda, strašna je sicer bila ta pot, pa varnejša, na vsak način varnejša.

Če bo ji bili obtožili izdajstva, kdove ali bi ne bila že tajno obsojena in določena za guillotino, morebiti še preden bi ji mogel pomagati.

Obtožba zaradi nenravnosti pa mu je dajala možnost in pravico, da jo je smel braniti. — In branil jo bo, zagovarjal, zastavil vso svojo popularnost, na ljudstvo se bo obrnil. In rešil jo bo. Prosta bo, zapustila bo Pariz, srečna bo in pozabila bo prestane grozote in tudi njega.

Mirno je torej poslušal Tinvillovo obtožbo. Miren na zunaj, v njegovi duši pa je vrelo in kipelo in do skrajnosti napete mišice in zatele žile na sencih so pričale, kako se mora premagovati, da ne prekipi njegova razburjenost.

»Julietta Marny«, je bral Tinville obtožnico, »toženi ste, da ste zlobno in hudobno obrekovali ljudskega zastopnika, da ste mu povzročili hišno preiskavo, da ste vodili za nos uradne osebe. In vse to ste storili, da bi se njega iznebili in nemoteno živeli svoje pohujšljivo življenje. —

Toženi ste torej obrekovanja, nenravnosti in javnega pohujšanja. Dokaz za to so vaše lastne besede, da je vaša ovadba zoper državljana Déroulède zgolj izmišljena in brez predmetna, da imate znanje z več ko enim moškim, da si z njimi tudi dopisujete. To pričajo tudi papirji ki ste je sežgali.

Zato zahtevam kot javni tožitelj v imenu republike, da vas javno in pred očmi pariškega prebivalstva krvnik Samson pretepe s šibami in da se vas zapre v pobiljševalnico, kjer počakate na nadaljne odredbe odbora za javno varnost. Postava vam daje pravico, da se smete zagovarjati.«

Smeš, kričanje, umazane šale in kletvice so pozdravljale Tinvillov govor. To je bil pravi užitek za sirove, pokvarjene, podivjane ženske, tako blatenje in onečaščenje ženskega dostojanstva in ženskega ponosa! In brezčutni možje in pohotni fantalini so z ogabnimi burkami ocenjevali Tinvillovo obtožnico.

Déroulède je mislil da bo znorel. Nohti so se za-

grebli v meso, tako je tiščal pesti. Vpitje in smejanje umazane drhali se mu je zdelo kakor peklenko roganje. Vse usmiljenje do teh ljudi mu je na mah minilo in vsa njegova ljubezen do človeštva in do ubogih žrtev in trpinov revolucije —

Zasovražil je revolucijo, zasovražil ljudstvo, ki je kričalo slavo Tinvillovim ogabnim in kričavim obtožbam, zahrepenel je po maščevanju, zahotelo se mu je, da bi videl te ljudi trpeti, stradati, umirati —

Postal je njim enak, tudi on ni poznal drugega čuvstva ko sovraštvo, maščevanje —

Le Julietta je ostala mirna.

Čula je obtožbo, čula je obsodbo, njen obraz je še huje prebledel. Pa niti za trenutek ni omahovala.

Niti ozrla se ni po poslušalcih. V njenih očeh je še svetleje zaplamtel ogenj požrtvovalnosti.

Nemir je polegel in Tinville je dejal:

»Julietta Marny, ali imate kak ugovor zoper te obtožbe in zoper obsodbo?«

»Ne!« — Mirno je odgovorila.

»Ste si izbrali zagovornika, kakor vam postava dovoljuje?«

Ze je odprla usta, da bi odgovorila svoj ne.

Tedaj pa je skočil po koncu Déroulède.

Ure in ure je čakal in molčal in trpel. In sedaj je prišel njegov čas —

Rešiti jo mora, vse bo zastavil zanjo, svojo dušo bo položil v zagovor —

O, kako dobro je razumel in znal uporabiti Tinville pretkani načrt ljutega jakobinca! Déroulède je šel v nastavljeno past, — samega sebe je hotel izdati, samo da reši Julietto —

»Državljanica Julietta Marny«, je povedal, »je mene pooblastila, da jo zagovarjam. Pripravljen sem, da zavrnem obtožbo in da zahtevam v imenu ljudstva zanjo pravico in oprostitev.«

Završalo je po dvorani.

»Naš Déroulède bo govoril! Poslušajte —! Hej, Déroulède, postavi se!«

Kadar je govoril Déroulède, je bilo vedno zanimivo. In ljudstvo je rado poslušalo svojega ljubljenca.

K novemu zanimanju so se vzbudili tudi poslanci konventa, ki so, utrujeni in zaspani od dolgega poslušanja dremali po klopeh.

Robespierre se je smehljaj s svojimi čutnimi ustnicami ter po strani gledal Merlina, češ, kako ti ugaja nenadni preokret. Vsi so vedeli, kako Merlin sovraži Dérouléda, in vsi so opazili škodoželjni, zmagoslavni posmeh na njegovem licu.

Zadaj v kotu dvorane je stal na klopi dolgi, orjaški Lenoir. Z zadovoljstvom je zrl na prizor, ki ga je sam zasnoval in nasvetoval klubu jakobincev pretečeno noč.

Julietta je ostala na videz mirna in nihče menda ni opazil nežne rdečice, ki je zalila njen blede obraz, ko se je oglašil Déroulède.

Tinville je počakal, da se poleže nemir, nato pa je vprašal:

»Torej, državljani Déroulède, kaj hočete povedati?«

»Izjavljam, da obtoženka ni kriva ničesar od vsega tega, kar ste povedali!«

»In kako hočete to dokazati?« je vprašal Tinville z zbadljivo dostojnostjo.

»Čisto enostavno, državljani Tinville! Pisma, ki ste o njih govorili, niso bila njena, ampak moja. Napisal sem jih za Marijo Antoinetto. Ko me je državljanka Julietta ovadila zaradi izdajstva, je govorila resnico. Res sem hotel osvoboditi Marijo Antoinetto in jo spraviti v njeno domovino.«

(Dalje prihodnjic).

Nov žepni vojni red, veljaven od 1. junija 1924, je računsko izdelala tiskarna sv. Cirila v Mariboru in stane komad s poštnino vred 3 din., brez poštnine 1.50 din.

Viničarja oženjenega iščem. Prednost imajo, ki imajo odraslo hčer za služkinjo in sina za kočijaža. Plača v naravi stanovanje, kurjava, razsvetljava, mleko, kuhinjski vrt in oral njive. Plača v gotovini po pogodbi. Obrniti se je na posestnika Franja Kolar, Kutina na Hrvaškem. 386 4—1

Novost! Rolete za okna iz lesenih šipk, lepota za vsako hišo, čudovito ceno, kakor tudi platnene. Maribor, Rotovski trg 3. Jagodič in Sajko, tapetništvo in mizarstvo. 384

Gospodinje! Kje dobite najboljšo in najcenejšo prvovrstno banaško moko, mast, sladkor, riž, kavo itd.? Le pri Škerbec in Gaspari, preje Tischler, Maribor, Aleksandrova cesta 19. 372 6—1

Najfinejši cvetlični med iz lastnega čebelarstva se dobi pri prof. Jos. Priol-u — Vinarska šola. 381 2—1

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—1. 107

Gotove moške obleke, perilo za moške in ženske, moške hlače in delavske obleke kakor tudi vse drugo manufakturno blago od najcenejše do najfinejše vrste, nadalje gotove obleke za birmance kupite v trgovini F. Starčič, Maribor, Vetrinjska ulica št. 15. 319

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vilito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za vporabo, s kovinskimi odpadki in vilitino.

ZVONARNA IN LIVARNA

ŠT. VID NAD LJUBLJANO
vliva

BRONASTE ZVONOVE

v vseh velikostih za župne cerkve, podružnice in kapele po najnižji cenah.
Kupuje stare in razbite zvonove po najvišjih cenah.

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru.

Cerkveni zvonovi

iz Böhler-jevega specialnega jekla.

Neprekosljiva lepota zvoka, polni ton in čisto uglašani. Neomejena trpežnost, nobene nevarnosti za prelom ali druge poškodbe. Uglaševanje tudi z bronastim zvonovom. Dobavljamo vedno iz skladišča po najnižjih cenah, vključno prevoznina do meje in jugoslov. uvozna carina. Glede trpežnosti zvonov, trajnosti višine glasu in čiste uglaševnosti dajemo na željo večletne garancije. Zahtevajte torej brezpogojno prospekte in proračune od

Gebr. Böhler & Co., Aktiengesellschaft.
Wien I., Elisabethstrasse 12. 357 5—1

Tiskajte sami!

Gestetner-Rotary tiskarski stroj za vsakega!

Brez zlaganja. Brez voščenega papirja.

Zahtevajte, da se vam brezplačno pokaže!

D. Gestetner Ltd.

Zagreb, Trg na Sajmištu broj 1.

Beograd, Zgradba Akademije Nauka. 366 10—1

Odgovorni urednik: Vlado Pušenjak.

Izdaja konzorcij »Straža.«